

Récits svällskåp: två inställningar

French mode: jalousiluckorna positioneras enligt den franska 1800-talstraditionen

Orchestral mode: jalousiluckorna positioneras enligt modern praxis (med större dynamisk räckvidd)

Svälltramporna (för de sju svälltramporna finns tre olika ordningsföljder att välja mellan)

G.O. flexible wind

Positif swell

Récit swell

Orchestre/Solo swell

Physharmonica swell

Crescendo (registersvällare)

General (jalousierna i orkesterpodiet bakvägg)

Kombinationssystem och övriga funktioner

Riegers kombinationssystem

Riegers stämningssystem

Riegers replay system (man kan spela in och spela upp: musiken, registreringarna och alla svällanordningar plus deras positioner ingår)

MIDI (Musical Instrument Digital Interface) som gör kommunikation med digitala apparater möjlig, t ex med ett digitalt partitur.

Sostenuto (den senast spelade tonen eller det senast spelade ackord fortsätter att klinga tills en ny ton eller ett nytt ackord spelas); fungerar på varje manual separat men inte i pedalen.

Fyra registercrescendi (med ett omfång på 0–60 steg):

1) allmän; 2) fransk 1800-tal; 3) tysk romantisk; 4) begränsad (endast upp till *forte*)

Tonhöjd och temperering

a¹ = 442 Hz (21,5 °C)

liksvävig temperatur

Luftsystem

2 huvudbälgar (viktbelastade flottörbälgar)

1 bälg Grand Orgue (med flexibelt lufttryck), viktbelastad flottörbälg

2 bälgar Positif (bas: regulatorbälgar som är byggt in under väderlådan; diskant: viktbelastade flottörbälgar)

2 bälgar Récit (bas: regulatorbälgar som är byggt in under väderlådan; diskant: viktbelastade flottörbälgar)

2 bälgar Orchestre/Solo (bas: regulatorbälgar som är byggt in under väderlådan; diskant: viktbelastade flottörbälgar)

1 bälg med högt lufttryck Orchestre/Solo/Bombarde/Pédale expressif (viktbelastad flottörbälg)

2 bälgar Pédale (regulatorbälgar som är byggt in under väderlådan för C- och C#-sida)

1 bälg för de två pedallästämorna under parkettens golv (viktbelastad flottörbälg)

Följande verk har stötfångare: Grand Orgue, Positif (diskant), Récit (diskant), Orchestre (diskant), och högt lufttryck Orchestre/Solo/Bombarde/Pédale expressif.

2 huvudfläktar

1 fläkt för Grand Orgue

1 fläkt för stämmorna med högt lufttryck (Orchestre, Solo, Bombarde, Pédale expressif)

1 fläkt för de två pedallästämorna under parkettens golv

Percussion/Slagverk [förberett – två ”floating”-uppsättningar som man kan tilldela vilket av de fem verken som helst]

Chimes (klockor)

Harp 8'

Celesta 4'

Glockenspiel (klockspel)

Drum Roll (trumma, rullning)

Drum Crash (trumma, slag)

Jeanne Demessieux 100 år

av MARCUS TORÉN

I år skulle den franska organisten och tonsättaren Jeanne Demessieux ha fyllt 100 år. Hon har gått till historien som en av de tekniskt skickligaste organisterna genom tiderna. Med sin stora begåvning och enastående teknik trollband hon publiken och vann stora internationella framgångar. Demessieux var också en högt ansedd pedagog och tonsättare. Parallellt med den intensiva solistkarriären mötte hon under sitt korta liv också en del svårigheter. Denna artikel är en kort sammanfattning av hennes liv, gärning och betydelse.

Tidiga år

Jeanne Demessieux föddes i Montpellier i södra Frankrike den 11 februari 1921. Som barn började hon studera piano för sin 13 år äldre syster Yolande Demessieux (1908–2000), som var verksam som organist i Église Saint-Mathieu i Montpellier. Jeanne Demessieux visade redan som liten stora musikaliska talanger i kombination med ett extremt bra minne. 1928 började hon studera vid musikkonservatoriet i Montpellier där hon kom att få högsta betyg.

Efter att ha flyttat med sin familj till Paris utnämndes Demessieux som tolvåring år 1933 till titulärorganist i den nybyggda kyrkan Saint-Esprit i Paris. Där förblev hon verksam under hela 29 år innan hon slutligen 1962 erhöll den prestigefyllda posten som titulärorganist i Madeleinekyrkan. 1933

Familjen Demessieux. Från vänster den 13 år äldre system Yolande, Jeanne samt föräldrarna Marie-Madeleine och Étienne Demessieux.

blev hon även antagen till Pariskonservatoriet där hon sedan kom att erhålla *premier prix* i piano, harmonilära, kontrapunkt, fuga och komposition.

Intensiva orgelstudier för Marcel Dupré

Vid Pariskonservatoriet började Demessieux studera orgel för Marcel Dupré. Dessa studier kom att pågå i ett drygt decennium. Dupré upptäckte hennes stora begåvning och från 1936, då Demessieux var 15 år, tog Dupré henne helt under sitt beskydd. Det som i detta sammanhang var helt exceptionellt var att hon vid sidan av studierna vid Pariskonservatoriet välkomnades hem till familjen Dupré där hon blev satt i hård träning under ledning av Dupré. Hon avlade *premier prix* i orgel 1941, men Dupré ville att

Jeanne Demessieux i unga år.

Nya medlemmar välkomnas till
**Svenska
Orgelsällskapet**

Lätt att ansluta sig.

Betala via Pg, Bg eller SWISH.

Se information på sidan 2.

Välkommen att
annonsera i **Orgelforum!**

Annonser skickas till redaktören som färdig pdf.

Annonserpriser:

Helsida: 4 000 kr

Halvsida: 2 200 kr (rekommenderas)

Enkelspalt 85 mm: 9 kr/mm

Jeanne Demessieux vid orgeln i Salle Pleyel 1946

hon skulle vänta med sin formella debut till dess hon byggt upp en extrem teknik och likaledes en ofantlig repertoarmängd. Därmed fortsatte hennes vistelse hemma hos Dupré under ytterligare ett antal år. Han formade henne efter sina musikaliska ideal och planerade in en serie debutkonserter för henne som saknat motstycke i hela orgelhistorien.

Debutkonserter i Salle Pleyel

Den formella debutkonserter ägde rum den 25 februari 1946 i Salle Pleyel i Paris då Demessieux var 25 år. Detta var den första av 12 konserter med Demessieux som Dupré hade ordnat, som alla skulle äga rum i Salle Pleyel under åren 1946–1948. Den första serien om 6 konserter planerade han in i minsta detalj för att få maximal effekt, och kallade dem ”Sex historiska konserter”. Han hade även ombesörjt en renovering av orgeln som en del i den stora planen att starta upp hennes omfattande konsertkarriär. Den första konserten innefattade följande program:

- Johann Sebastian Bach: Passacaglia och fuga c-moll
- César Franck: Choral No 2 h-moll
- Marcel Dupré: Preludium och fuga g-moll, op. 7:3
- Jeanne Demessieux: Six Études (uruppförande)
- Improvisation i form av en symfoni i fyra satser
- Extranummer: Demessieux: Etyd nr 5 Notes répétées

Konserten lär ha varit helt enastående och bevistades av en publik på 1 725 personer. Detta var avsevärt fler än vad som var brukligt för ett debutframträdande (oavsett instrument) i Paris vid denna tid. Dupré lär själv ha sagt i samband med debutkonserter: ”Du har visat oss i kväll att du är ett fenomen i samma nivå som Bach och Mozart”. Debutkonserter skedde också i närvaro av en stor del av Paris orgelelit såsom Langlais, Litaize, Grunenwald, Falcinelli och Duruflé. Det som främst omtalats från detta tillfälle är uruppförandet av hennes egen komposition *Six Études*, som var av en svårighetsgrad som aldrig tidi-

gare skådats. Det hela förstärktes även av den visuella upplevelsen av en ung kvinna som gick upp på scenen i Salle Pleyel, iklädd en enkel men elegant ljusblå klänning. Detta förebådade en karriär som under några år skulle sakna motstycke och ha en inverkan på hela orgelvärlden.

Genom Duprés PR-kontakter spreds ryktet om debutkonserter och den unga stjärnan. Detta medförde att Demessieux snabbt fick en lång rad inbjudningar att hålla konserter i hela Europa. Vid många av dessa tillfällen var hon den första kvinnan någonsin att spela i de katedraler, kyrkor och konsertsalar där hon uppträdde. Inom loppet av fyra år kom hon att ge 200 konserter i praktiskt taget alla större europeiska städer. Hon gästade för övrigt Sverige 1952 och gav då konserter i Göteborgs konserthus och Stockholms stadshus.

Annons i Svenska Dagbladet inför Demessieux konsert i Stockholms stadshus den 27 mars 1952. Ur Svenska Dagbladets historiska sidarkiv.

SvD 1952-03-28

Fransk orgelgäst
Mademoiselle Jeanne Demessieux, lärare i orgel och improvisation vid konservatoriet i Liège, gav på torsdagskvällen en konsert i Blå hallen i Stadshuset. Till programmet hade hon lämnat några upplysningar om sig själv, som talade om hennes framgångar som underbar och om hennes ”sporiprestation” att ha spelat hela orgelrepertoaren från Bach till nutiden, närmare bestämt 1 500 sidor ”notor”. Med den förhandsinställning man fick av detta blev det inledande nummer, Bachs Tocata, Adagio och fuga i C-dur, en positiv överraskning. Den suveräna tekniken förenades med klarhet i registreringen och mycket god rytmsk balans. Sedan släppte hon på allvar löse sin virtuositet, som tyvärr gjorde en orgelkoral av Bach till en jäktad etyd (i den visserligen välbehållna avsikten att få catus firmus rörlig och levande), men som var på ett helt annat sätt

nödvändig för César Franck och Widor. Den förstämmande Korall nr 3 blev under hennes fingrar oemotståndligt vital. Men sakral musik blev det inte ens av César Franck och än mindre av Jehan Alain Litaize, som var enormt svår, effektiv, spretusl och klart orkestrall täkt. Jean Hervillers Epitaph var raffinerad svelt musik i överkant även för Blå hallen, och där visade sig den murriga, ostämna orgeln särskilt fälek. Efter en östaretyd av konsertgiverskan själv, vars musikaliska värde var svårt att upptäcka, kom till sist en fri improvisation över ett givet tema. Man hade väntat sig av en organist, som tagit första pris i bl. a. fuga vid Paris-konservatoriet, att hon skulle haft några politiska drag i sin improvisation, men därav blev intet. Ett tematiskt arbete mot bakgrund av kärvt raffinerad harmonik var improvisationens innehåll.
Vi har här i landet följande oss från vårt tidigare beredande av fransk orgeltradition, och i mycket var Mlle Demessieux’ ideal oss främmande. Så mycket större skäl att med öppet sinne lyssna. Och oavsett oflötheter kan man konstatera, att hon är en stor, tydlig begåvning, som här ungdomens glädje över den virtuosa effekten försvunnit småhands kan bli ett stort namn i den lysande franska orgelmusikens historia.
B. F.

Demessieux konsert i Stockholms stadshus refererad i Svenska Dagbladet den 28 mars 1952. Signaturen B. F. står för Bengt Franzén (1914-1969), musikanmätlare i SvD 1950-1960. Ur Svenska Dagbladets historiska sidarkiv.

Brytningen med Marcel Dupré

I december 1946 skedde det som förvånat många och som det allt sedan dess spekulerats mycket kring. Efter en lång amerikatur under sommaren och hösten ville Dupré vid hemkomsten inte längre kännas vid Demessieux. Han vände henne ryggen och de kom aldrig mer att tala med varandra. Någon konkret förklaring till beteendet har inte påvisats i vare sig Duprés eller Demessieux dagboksanteckningar. Förutom det känslomässiga trauma som det innebar för Demessieux kom det också, med tanke på Duprés starka ställning i musiklivet, att ha en negativ inverkan på Demessieux karriär. Hennes rykte kom att ta allvarlig skada i flera avseenden och ledde till att hennes framgångar blev större utomlands än i hemlandet Frankrike.

Även om Demessieux var förkrossad ansåg somliga i hennes omgivning att distansen kunde ha vissa fördelar. Trots Duprés tidigare obegränsade generositet mot henne, visste de att Demessieux aldrig skulle kunna leva helt i skuggan av Dupré utan behövde gå sin egen väg.

Förutom den obesvarade frågan varför Dupré bröt all kontakt med Demessieux är en intressant frågeställning varför han tidigare ägnat så stort engagemang att forma Demessieux till den virtuosa hon

Jeanne Demessieux i radiointervju för BBC 1948

blev. Den amerikanska musikvetaren och organisten Lynn Cavanagh har bland annat skrivit en stor artikel i *The Diapason*, där hon fördjupat sig i frågan. Att Dupré hade ett stort inflytande på franskt musikliv råder inget tvivel om. Han drev också kompromisslöst sina ideal. Men redan på 1930-talet växte det fram ett annat stilideal i Frankrike inspirerat av orgelrörelsen i såväl spelsätt som orgelbyggeri. Anhängarna av detta stilideal kom att kritisera Duprés sympatisörer och vice versa. Ett exempel på detta var orgeln i Palais de Chaillot, den berömda Caillaillé-Collorgeln från Trocadéropalatset, som byggts upp i ny skepnad under ledning av en kommitté bestående av orgelbyggaren Victor Gonzalez, organisten André Marchal och musikvetaren Norbert Dufourcq. Denna orgel representerade i sin nya form inte alls Duprés stilideal, vilket däremot orgeln i Salle Pleyel gjorde till hundra procent. Lynn Cavanagh menar att denna polemik kan vara en av anledningarna till att Dupré formade en extremt begåvad person som Demessieux efter sina ideal och dessutom lät anordna debutkonserter på den orgel som han format efter sin smak. Det skulle därmed kunna ses som ett konkret bevis på att Duprés stilideal gav den effekt han önskade.

Om Demessieux spelstil

Demessieux spelade allting utantill och hade en repertoar på över 2 500 kompositioner, inklusive samt-

Jeanne Demessieux vid orgeln i McEwan Hall, University of Edinburgh 1954

liga orgelverk av Johann Sebastian Bach och César Franck, de stora orgelverken av Franz Liszt och Felix Mendelssohn och samtliga orgelverk av Dupré som han skrivit fram till 1945.

När det gäller barockmusik innehöll varje konsertprogram åtminstone ett större verk av Bach, ofta följt av en mer meditativ orgelkoral. Flera av Händels orgelkonserter förekom också regelbundet i hennes program. På 1960-talet bidrog modesvängningarna att det i hennes konsertprogram även förekom barockmusik av exempelvis Buxtehude och Clérambault.

Demessieux framförde ofta ett eller två av sina egna stycken. Likaså hade Messiaens musik stor betydelse för henne och hon spelade ofta satser ur både *L'Ascension* och *La Nativité du Seigneur*.

Efter brytningen med Dupré spelade hon mycket sällan hans musik. Den förekom exempelvis aldrig på hennes konserter i USA. Dock spelade hon Duprés *Symphonie-Passion* vid vad som skulle bli en av hennes sista konserter, i Chester Cathedral, som en del av Chester Festival i juli 1967.

Själva uppenbarelsen Demessieux fick också stor uppmärksamhet. Hon lär ha haft en nobel resning i kombination med ett graciöst uppträdande. I linje med Dupré och de flesta av hans elever, satt hon vid orgeln praktiskt taget orörlig även när hon framförde tekniskt mycket avancerad repertoar.

Demessieux var också en enastående improvisator och hade alltid med en improvisation i sina konsertprogram. Hennes extraordinära skicklighet i alla former av denna konst var allmänt känd. Dupré hade tränat upp henne inom detta område så att hon blivit, enligt vissa, lika briljant eller till och med ännu briljantare än han själv. Vid sin första Salle Pleyel-konsert improviserade hon en symfoni i fyra satser. Hon gjorde detsamma vid en konsert i London varvid George Thalben-Ball lär ha sagt: ”Detta kan inte ha varit en improvisation, ingen kan tänka så snabbt!”

Jeanne Demessieux lär som person ha varit komplex. Vissa tyckte hon verkade väldigt blyg, andra upplevde henne som reserverad och opersonlig. Av somliga upplevdes hon som väldigt charmig. Allt detta kunde verka lite förvirrande.

Amerikaturnéer

Demessieux första Amerikaturné ägde rum 1953 och den var mycket framgångsrik. Hon återvände 1955 och 1958. Turnéerna gick från kust till kust och vid varje konserttillfälle lär konsertsalarna och kyrkorna ha varit fullsatta. Hennes popularitet har jämförts med den amerikanske organisten Vigil Fox, trots att Demessieux representerade en helt annan stilriktning.

Jeanne Demessieux på sin tredje USA-turné 1958. Här vid orgeln i Cathedral of Saint John the Divine i New York, som inspirerade till hennes mest spelade verk *Te Deum*.

Demessieux undvek att resa med flyg om det inte var absolut nödvändigt. Hon var livrädd för att flyga av den anledningen att hon i sin ungdom förlorat en nära vän som omkommit i en flygolycka. Till skillnad från Dupré lär hon för övrigt ha ogillat att resa rent allmänt, och förutom till USA vågade hon inte resa till mer avlägsna ställen som exempelvis Australien.

Jurymedlemmar vid en tävling anordnad av franska *Les Amis de l'Orgue* 1966. Från vänster Jeanne Demessieux, Norbert Dufourcq, Jean Langlais, Jean-Jacques Grunenwald och Maurice Duruflé.

Pedagogisk verksamhet

Demessieux undervisade i orgel och improvisation vid konservatoriet i Nancy från 1950 till 1952 och vid det kungliga konservatoriet i Liège i Belgien från 1952 till 1968. Bland hennes mest framstående adepter kan nämnas de jämnåriga organistkollegorna Marie-Madeleine (Duruflé) Chevalier och Pierre Labric samt Louis Thiry. Hon inbjöds också att ge mästarkurser på olika håll, bland annat i Dublin 1954 och Haarlem 1955 och 1956, där hon också utsågs till ordförande i juryn för orgeltävlingarna. Efter Duprés pensionering blev hon också flera gånger inbjuden att ingå i juryn i samband med examen vid Pariskonservatoriets orgelklass.

I Paris ägnade hon sig också åt att ge privatlektioner i sin egen lägenhet. Vittnesmål säger att hon var lika krävande mot sina elever som hon var mot sig själv. Dock utstrålade hon samtidigt värme och var entusiastisk, uppmuntrande och medveten om att en elev kunde önska och behöva utforska andra stilar och traditioner än hennes egen.

Modesvängningar och dalande karriär

Demessieux karriär hade sin höjdpunkt under 1940-talets andra hälft samt under 1950-talet. Detta till trots att brytningen med Dupré gjorde att hon

Jeanne Demessieux, Madeleinekyrkan i Paris 1967

Jeanne Demessieux vid orgeln i Westminster Abbey i London 1967.

ibland hade svårt att hävda sig i sitt eget hemland. Mot slutet av 1950-talet kom emellertid nya modesvängningar och nya ideal. Mekaniska orglar började så småningom byggas i Paris, en ny generation organister började etablera sig som bland annat gjorde omfattande inspelningar med exempelvis tysk och fransk barockmusik. Nya intresseområden bidrog till att fokus hamnade på annat än Demessieux. Även om hon inte hade fallit i glömska hade hon och hennes spelstil under 1960-talet inte samma dignitet som den haft under tidigare årtionden då hon var ett allmänt samtalsämne i hela orgelvärlden.

Hälsoproblem och bortgång

Vad som inte var allmänt känt under Demessieux levnad var att hon led av fysisk ohälsa under stora delar av sitt liv och genomgick ett antal operationer mot cancer. På den tiden talades det inte så mycket om sjukdomar generellt sett, och i Frankrike var detta med allvarliga sjukdomar något av ett tabu. Förutom cancer, drabbades Demessieux vid upprepade tillfällen också av det man idag sannolikt skulle kalla för utbrändhet. Hennes starka drivkraft återspeglades dock i att hon vid flera tillfällen var igång med konsertresor bara dagar efter genomgångna operationer.

Demessieux avled i cancer i Paris den 11 november 1968, endast 47 år gammal. Bara några dagar innan hon dog lär hon ha sagt ”Jag kan höra flöjterna från

SIX ÉTUDES

pour Orgue

I

POINTES

JEANNE DEMESSIEUX
Opus. 5

Första sidan ur *Pointes, Six Études*

Madeleine". Hon visste inte då att hon aldrig skulle spela på instrumentet igen. Vid hennes begravning i Madeleinekyrkan hade många samlats. Orgeln var dock tyst vid detta tillfälle, den hade täckts av en stor svart duk som hängde ända ner till golvet. Vid begravningen närvarade även Dupré, trots att han inte talat med henne sedan han bröt kontakten. Duprés dotter Marguerite hade för övrigt också avlidit i cancer fem år tidigare. Demessieux är gravsatt i familjegraven på kyrkogården i Aigues-Mortes i södra Frankrike.

Eftermäle

Demessieux har alltsedan debuten 1946 haft ett högt anseende och varit betraktad som ett fenomen i 1900-talets orgelhistoria. Olika modesvängningar har dock gjort att hon under en tid kommit i skymundan. Intresset för hennes konstnärskap har under en period inte varit så stort till förmån för andra stilriktningar. Detta gäller också hela den generationen franska organister och det stilideal som hon representerade. De senaste decennierna har man emellertid kunnat se ett växande intresse för såväl denna

stilriktning såväl som för Demessieux. Hennes musik förekommer mer frekvent i både konsertprogram och på inspelningar och den har rönt en förnyad och ytterst välförtjänt uppskattning.

Tonsättargärning

Demessieux skrev såväl pianoverk som kammarmusik, sånger och orkesterverk. Det är dock hennes orgelverk som hon blivit mest högkommen för. Orgelverken är som följer:

Nativité, op. 4, 1943/44 (Delatour 2005) har under årens lopp legat på manuskript i Bibliothèque Nationale de France i Paris och är tillägnat Marcel Dupré. Först efter millenniumskiftet gavs det ut på Éditions Delatour under ledning av Maxime Patel.

Six Études, op. 5, 1944 (Durand 1946) uruppfördes som tidigare nämnts vid Demessieux debutkonsert i Salle Pleyel 1946. Verket tillkom under överinseende av Marcel Dupré och omfattar satserna *Pointes*, *Tierces*, *Sixtes*, *Accords alternés*, *Notes répétées*, och *Octaves*. Många har ansett dessa etyder vara det tekniskt mest krävande som någonsin skrivits

för orgel.

Sept Méditations sur le Saint Esprit, op. 6, 1945/46 (Durand 1947) är Demessieux andra verk som gavs ut under hennes levnad. Verket har ett invecklat tonspråk och uruppfördes av Demessieux i Salle Pleyel 1947.

Triptyque, op. 7, 1947 (Durand 1948) innefattar satserna *Prélude*, *Adagio* och *Fugue*. Verket uruppfördes 1948 som det avslutande stycket i den tolfte och sista i serien av Demessieux konserter i Salle Pleyel.

Twelve Choral Preludes on Gregorian Chant Themes for organ, 1947 (McLaughlin & Reilly 1950), innehåller ett antal kortare parafraaser av olika karaktär över olika gregorianska melodier med latinska överskrifter. Dessa är korta och även tekniskt okomplicerade. Samlingen har beskrivits som en katolsk motsvarighet till Bachs *Orgelbüchlein* i 1900-talstappning med melodier som spänner över kyrkoåret.

Andante (Chant donnée), 1953 (Durand 1953) är ett litet stycke som ingår i *64 Leçons d'Harmonie offertes en hommage à Jean Gallon*.

Te Deum, op. 11, 1957/58 (Durand, 1959) torde vara det oftast spelade verket av Demessieux, Verket är inspirerat av orgeln i St John the Divine i New York med sin berömda State Trumpet och bygger på såväl melodin *Te Deum* som *Tibi omnes*.

Prélude et fugue en Ut, op. 13, 1964 (Durand 1965) är Demessieux sista orgelverk som utgavs under hennes levnad. Detta är ett beställningsverk till examen vid Pariskonservatoriet år 1965. De stycken som skrivits till dessa ändamål är medvetet tekniskt komplicerade för att examinanderna ska få visa sin kapacitet.

Répons pour le Temps de Pâques, 1962/63 (Durand 1970) är en parafraas över de gregorianska påskmelodierna *L'ite missa est*, *Victimae paschali laudes* och *Ressurrexit*. Verket skrevs under 1960-talet och gavs ut postumt. Till skillnad från de flesta av hennes verk är svårighetsgraden måttlig.

Répons pour le Temps Liturgiques, 1962–66 (Delatour 2006) innefattar parafraaserna *Ave Maria*, *Consolamini* och *Lauda sion*, den sistnämnda i två versioner. Dessa är skrivna på 1960-talet i samma veva som *Répons pour le Temps de Pâques* och bygger, liksom koralpreludierna från 1950, på gregorianska motiv. I likhet med *Nativité* gavs dessa ut först efter millenniumskiftet på Éditions Delatour under ledning av Maxime Patel.

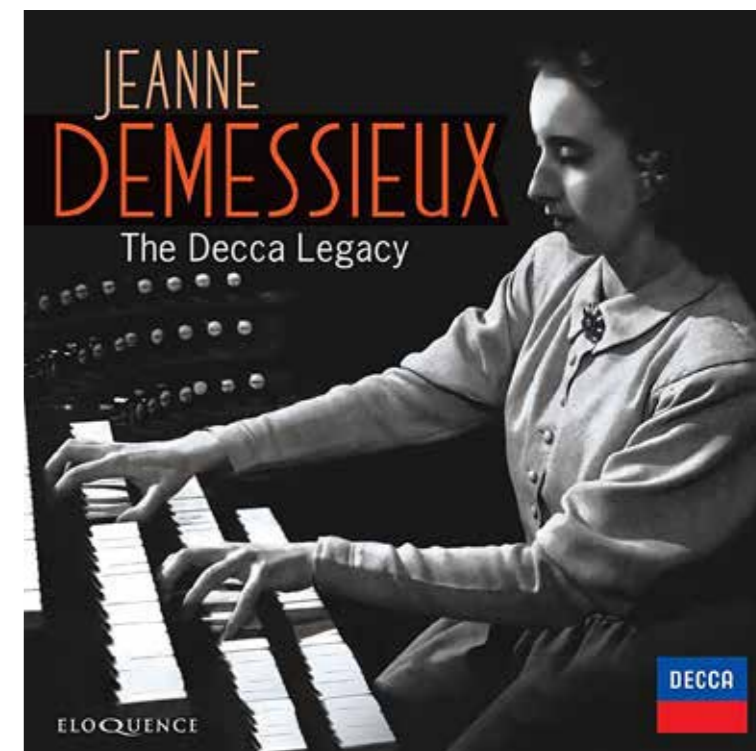
Dessutom finns *Poème pour Orgue et Orchestre*, op. 9, 1949 (Durand 1952), som uruppfördes av Demessieux själv i Salle Pleyel 1952 med l'Orchestre Radio Symphonique de Paris under ledning av Eugène Bigot.

Inspelningar

Jeanne Demessieux gjorde ett antal inspelningar vilket är ett klingande bevis på hennes stora konstnärskap.

Nästan alla inspelningar gjordes på det välrenommerade skivbolaget Decca. Hennes första inspelningar var 78-varvare med verk av bland andra Bach, Mendelssohn, Franck och Widor. Sedan gjorde hon åtskilliga LP-skivor, varav flera i Victoriahallen i Genève i början av 1950-talet. Hon spelade också in ett antal verk av olika tonsättare i Madeleinekyrkan på 1950-talet, följt av en epokgörande inspelning av Francks samtliga orgelverk, för vilken hon erhöll *Grand Prix du Disque* 1960. Denna inspelning gjordes också i Madeleinekyrkan där hon några år senare blev utnämnd till titulärganist.

I början av 1960-talet planerades en inspelning med Messiaens (ditintills) samtliga orgelverk. Även om hon var mycket positiv till detta projekt var det olika faktorer som gjorde att det tyvärr aldrig hann realiseras före hennes död. Hennes sista inspelning

Omslaget till den samlingsbox om 8 CD-skivor med Demessieux inspelningar som i år kommit ut på Decca

gjordes i Liverpool Metropolitan Cathedral som en del av firandet av den då nya katedralen och dess orgel.

Under 1990-talet återutgavs delar av hennes inspelningar i en serie om tre CD-skivor på det holländska skivbolaget Festivo. Inspelelingen med Francks samtliga verk återutgavs också i en box på samma bolag.

I år (2021) har en stor CD-box med hennes samtliga inspelningar kommit ut på Decca, innefattande 8 skivor med musik från 1947 till 1967. ■

Litteratur

- Christiane Trieu-Collene, *Jeanne Demessieux, Une vie de lutttes et de gloire*, Avignon: Les Presses Universelles, 1977
- Lynn Cavanagh, "The Rise and Fall of a Famous Collaboration: Marcel Dupré and Jeanne Demessieux", *The Diapason* (96) 2005, July, s. 18–21
- D'Arcy Trinkwon, "The Legend of Jeanne Demessieux: A Study", *The Diapason* (99) 2008, November, s. 30–33
- Hommage à Jeanne Demessieux, Association Maurice & Marie-Madeleine Duruffé, Bulletin No 9, 2009

Foton (där inget annat anges): Wikimedia Commons